

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 4 (83)
APRILL-MAI
1 9 3 6

SISUKORD

	Lhk.
1. Stahanovliku aasta 1. mai	1
2. <i>J. L.</i> — Kindlustame kõrge viljasaagi	4
3. <i>H. Ossip</i> — Suur õnn	5
4. <i>A. Saar</i> — Naiskolhoosniku elu on rõõmus ja õnnelik	6
5. <i>N. Ostrovski</i> — Kuidas karastus teras	7
6. <i>A. Karavajeva</i> — Haritina Moljakova saladus	11
7. <i>J. Lemm</i> — Kahjulikud umbrohud viljasaagi teenistuses	12
8. <i>N. D. Volodina</i> — Kuidas noorloomi alal hoida	14
9. Kuidas kaunistada eluruumi	15

Kaanel: 1. mail 1936. a. Uritski platsil Leningradis.

№ 4-5

(83-84)

NAISTÖÖLINE

JA

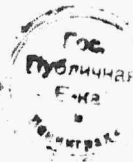
NAISKOLHOOSNIK

APRILL-

MAI

1936

Stahanovliku aasta 1. mai

Esimene mai on rahvusvahelise proletariaadi solidaarsuse suur püha võitluses kapitalismiga üleilmse sotsialistliku revolutsiooni võidu eest.

Sel päeval demonstreeris Nõukogude Liidu töörahvas kõigepealt enda vankumata kindlust ja koondust kommunistliku partei ja kogu rahva juhi Stalini ümber, demonstreeris enda võite ja valmisolekut edaspidisteks võitlusteks nende võitude rohkendamisel ja kaitsemisel fashistlikkude kallaletungijate vastu. Meie kodumaa rahvas avaldas sel päeval enda vennalikkude kaastunnet kogu maailma võitlevale proletariaadile ja töörahvale.

Kapitalistlikkude maade töörahvas demonstreeris vennaskomparteide ja ühise väerinna loosungite all enda kindlust ja murdmatut tahet võidelda kapitalismi kukutamise eest, fashismi vastu, sõjasüütajate vastu, üleilmse kommunismi võidu eest, vaatamata tagakiusamistele ja fashistlikule terrorile.

Nõukogudemaa rahvas märkis ära Maipühade lippude all neid hiiglasuuri edusamme, mida meie kodumaa on teinud partei ja seltsimees Stalini juhtivusel. See kindel juhtimine on toonud meie kodumaa tööstuseharud maailmas esimestele kohtadele, loonud suure sotsialistliku põllumajanduse, annud kogu rahvale rõõmsa ja hea elu, kindlustanud väärikalt kodumaa kaitset.

Meie tööstus on varustatud kõige eesrindlikuma tehnikaga. Pole ühtegi riiki Euroopas, kus tehastes oleksid nii täiuslikud ja uuemad masinad, kui meil.

Selle uue tehnika valdamine, kaadrite kasvatamine ja võrsumine, töölisteklassi tehnikalise kultuuri ning heakäekäigu kasv tõi võimsa hoona igasse rahvamajanduse harusse stahanovliku liikumise, mis väljendab murrangut mitte ainult majanduses,

vaid ka inimeste teadvuses. See liikumine on juba saanud hulgaliseks ja laieneb iga päevaga ikka enam. Stahanovile, Bussõginile, Krivonossile, Vinogradovatele, Demtshenkole on järgnenud tuhanded ja kümned tuhanded stahanovlasi — uusi inimesi tööstuses, transpordil, põllumajanduses. Võttes ikka laiema ulatuse, minnes üle üksikutelt saavutustelt stahanovlikkudele viispäevikutele, vahetustele, brigaadidele, tehastele — see nõukogude rahva võimas liikumine, mida kasvatanud Stalin, on toonud juba hiilgavaid tagajärgi ja toob käesoleval stahanovlikul aastal reas tööstuseharudes teise viisaastaku täitmise nelja aastaga.

Käesolev stahanovlik aasta annab meile 14 ja pool miljonit tonni malmi, 16 miljonit tonni terast, 135 miljonit tonni kivi-sütt, üle 154 tuhande traktori, 61 tuhat kombaini, 161,5 tuhat automobiili, riidet, jalanõusid, mööblit, toiduaineid jne — miljonilistes arvudes.

Mitte kunagi ja mitte kusagil pole põllumajanduses nii kõrget tehnikat, mitmesuguseid masinaid, kui seda saavad meie kolhoosid ja sovhoosid. Teise viisaastaku vältel on sotsialistlik põllumajandus juba saanud 4 miljonit 318 tuhat hobusejõudu traktorite näol. Käesoleval aastal kasvab MT jaamade traktoritepark veel poolteist miljonit hobusejõu võrra. 1933. a. töötasid meie põldudel seitse ja pool tuhat kombaini, 1935. a. — 27 tuhat kombaini. Eeloleval koristusehooajal tulevad põldudele 60 tuhat kombaini. Rohkesti saavad kolhoosid ja sovhoosid käesoleval aastal muid põllumajanduslikke masinaid.

Stahanovliku töö tagajärjel, uue tehnika alusel peavad meie kolhoosid ja sovhoosid lähema 3—4 aasta vältel andma 7—8 miljardit puuda vilja, täitma stahanovliku ülesande. Mõõdunud aastal saime meie rohkem kui 5,5 miljardit puuda teravilja. Käesoleval aas-

tal peame koristama 6,3 miljardit puuda. Ka karjakasvatust peab hoogsalt tõusma. Sarvloomade hulk, näiteks, peab käesoleval aastal kasvama 17 prots. võrra. Meie paremad karjabrigadiirid, -talitajad, lüpsjad, vasikakasvatavad j. t., nagu Lilli Tammann, Ossipova Torossovo sovhoosist, Käosaar Jesseovski raioonist ja paljud teised, kellele rinda ehivad Nõukogude maa ordenid, näitavad oma igapäevasel tööl, kuidas on vaja võidelda sotsialistliku jõukuse edaspidise kasvu eest.

Meie saavutused on suured. Meie partei ja meie juht geniaalne Stalin on kindlustanud meile hiiglavõidud. Partei, eesotsas Staliniga, viib meid edasi võitlustes uutele võitudele. Armuta võitluses klassivaenlasega, oportunistidega on saadud need võidud ja selles võitluses kindlustame ka edaspidised võidud.

Lenini-Stalini parteil pole ülimat eesmärki kui tööliste ja talupoegade õnn ja heakäekäik. Selles on ka meie revolutsiooni jõud ning vääratus, nagu seda ära märkis seltsimees Stalin oma kõnes stahanovlaste esimesel üleliidulisel nõupidamisel. Hool inimese eest on väljendatud kogu meie partei ja valitsuse poliitikas. Kapitalismile kättesaamata kõrgusele on tõstetud meil rahvaharidus, rahvateravishoid on üks tähtsamaid riiklikke ülesandeid. Nõukogude Liidu rohke rahvustepere kultuur, isetegevus, loomistöö hargenub ikka suurema hooga. Iga nõukogude vabariik meie Liidus kujutab endast sotsialistliku tööstuse, põllumajanduse, kultuuri hoogsa kasvu keskust. Nad näitavad mitmesuguste rahvuste töörahva vennaliku liidu eeskujul. NSV Liidu rahvuste suur ja vankumatu sõprus, nende majanduslik ja kultuuriline kasv — see on Lenini-Stalini rahvuspoliitika teostamine, selle teostamise tagajärjed, mis ikka suurenevad. Ja iga rahvuse õnneliku, jõuka elu, kõikide rahvuste vennaliku sõpruse sümboliks on suur Stalin.

Ainult sotsialistlik ühiskond toob tõeliku isikuvabaduse, ainult klassideta sotsialistlik ühiskond annab tõeliku ja piiramata demokraatia. Seda kriipsutas seltsimees Stalin alla eriti oma jutuajamises Ameerika ajakirjanduse esindaja Hovardiga.

Kapitalistlikudel maalidel, eriti faschistlikul Saksamaal, Eestis ja mujal on hävitatud vähemadki kodanlise demokraatia hilbud. Võimutseb kodanluseklassi, kurajate piiramata omavoli, vägivald ja terror rahva rõhuva enamuse üle. Töörahvas kannatab ääretu viletsuse all. Tööpuudus,

nälg, tagakiusamised vähemategi nõudmiste pärast — see on miljonite osa kapitali maalidel. 11 miljonit töötatöölist Ameerikas, ligi 5 miljonit — Saksamaal, 2 miljonit — Inglismaal jne, jne — niisugused on arvud neist, keda varitseb näljasurm, ja see ähvardab nälja- ning töötaoleku tont varitseb seal igat töölist, kes ehk täna veel mingisuguses teenistuses ongi. Talurahva põhihulga kapitali maalidel langevad samuti ikka suuremasse viletsusse. Poolas, näiteks, on küladel talupojad niivõrd välja kurnatud igasuguste maksudega ja kulakute ning mõisnikkude orjamisega, et nad ei jõua osta isegi soola. Kartulaid keedavad mitu korda ühe ja sama soolase vee sees. Laste müümine orjadeks kapitalistidele ja mõisnikkudele, tütarlaste müümine avalikkusesse majadesse on Jaapani, Hiina, India küladel ääretu viletsuse ja nälja tagajärjel muutunud hulgaliseks nähtuseks. Kapitalistlikkude maade töörahva noorsool pole tulevikku valitsevas korras.

Kuid revolutsioonivõitlus tugevneb ja kasvab. Ühises väerinnas kodanluse diktatuuri, faschismi vastu kommunistlikkude parteide juhtivusel lähevad piiritaguste maade töötavad kihid võitlusesse. Hispaanias ja Prantsusmaal on rahva ühine väerind faschismivastases võitluses saavutanud tunnitavaid tagajärgi. Avalikud faschistlikud organisatsioonid neil maalidel on rahva võimsal pealesurumisel likvideeritud. Hitlerliku Saksamaa ning Itaalia eeskujul näevad rahvahulgad, mida toob faschism: viletsust, verist terrori, sõda. Ja proletarise pühä — 1. mai demonstratsioonid ning hulgalised miitingud mõõdusid kapitali maalidel faschismi, sõjahädaohu vastu võitlemise loosungite all, Nõukogude Liidu kaitsmise loosungite all saksa ja jaapani imperialistide kallaletungimise vastu.

Kapitalistlikku korda ei saa eraldada sõjast. Sõda — see on kapitalismile ainuke mõeldav väljapääsutee äravõitmata raskustest, ummikust. Sõda — hävitav, rüüstav, purustav, tuhandeid ja miljoneid tappev — see on kapitali nägu.

Seltsimees Stalin märkis oma jutuajamises Hovardiga selgelt ära kaks sõjahädaohu kollet — Jaapan ning Saksamaa. Jaapani sõjalis-faschistlikkude kildkondade haaramispoliitika Kauge-Idas ja palavikulik ettevalmistus sõjale Saksamaal, kus faschism unistab kogu Ida-Euroopa haaramisest, on seadnud kogu maailma sõjahädaohu ette. See sõja ettevalmistus on jaapani imperialismil ja saksa faschismil sihitud kõigepealt Nõukogude Liidu vastu.

NSV Liidu järjekindel rahupoliitika ja tugev Punavägi, kes valmis kaitsma igat tolli meie kodumaast, on olnud peamiseks mõjuvaks jõuks, mis sõjaprovokaatoreid senini tagasi on hoidnud. Kuid mängimine tulega meie Kauge-Ida piiridel ei lõpe, ei lõpe süstemaatilised provokatsioonid ka Mongoolia rahvusvabariigi piiridel, kellega meil sõbralikud, vennalikud vahekorrad ja kellele meie oma abi anname, kui keegi jubeks talle kallale tungida.

Nõukogude Liidu rahupoliitika poole hoiavad kogu ilma töörahvahulgad, eesrindlik haritlaskond, sest see poliitika kaitseb ühtlasi ka kõikide maade rahvalulki sõjakoledest eest.

Kuid meie ei pea minutikski unustama oma kodumaa kaitse kindlustamist, vahva Punaväe võime suurendamist. Punavägi on varustatud esimeseklassi tehnikaga, Punaväe stahanovlased — mehised lendurid, tankistid, punased mereväelased, näitavad riigikaitse tehnika valdamise eeskujut.

„Töölis-talurahva Punavägi kujutab endast praegu võimsat jõudu. Ta on tugev enda ääretu truudusega Lenini-Stalini asjale. Ta on tugev oma rahva ennenägematu armastusega tema vastu. Ta on tugev enda organiseeruvusega, kindlusega, tugev enda uue rohkearvulise relvastusega. Punaväe jõud on murdmata.“

Need Nõukogude Liidu riigikaitse rahvakomissari seltsimees Voroschilovi sõnad esimesel üleliidulisel stahanovlaste nõupidamisel iseloomustavad täielikult meie Punaväge. See on jõud, mis hävitab iga sõjaprovokatsiooni meie kodumaa piiridel.

Stahanovliku aasta esimesel mail avaldas kogu meie suur nõukogude rahvas vankumata üksmeelsusega ääretut truudust oma kodumaale, kindlat koondust kommunistliku partei ümber, kogu rahva armastust suure juhi Stalini ümber. Kõrgel lehvigu veripunane Lenini-Stalini lipp! See lipp toob kommunismi võidule kogu maailmas.

1. mai 1936. a. Tsherepovetsis

Tööstuskooperatsiooni spõrilaste kolonn demonstratsioonil

Kindlustame kõrge viljasaagi

Kogu Nõukogude Liidus on külv täies hoos. Lõunaraioonidest on paljud juba külvi lõpetanud ja lopsakad orased ning teiste kultuuride kasvud töötavad rohket saaki, sest kolhooside põllud said hästi haritud, väetatud, külv tehti headsorti seemnetega ning agrotehniliste nõuete järgi. Põllumajanduslikkude tööde hea omadus, kultuurne sotsialistlik, kolhoosiline põlluharimine kindlustab sügiseks uue hooga sammu edasi kolhoosilise jõukuse teel.

Stahanovlik aasta. Stahanovlik olgu töö ja hool põldudel, masinate, traktorite kasutamisel põllutööde kõikidel järkudel — külvil, umbrohu hävitamisel, koristusel, peksmisel. Külvata hästi — see on esimene nõue, see on hea viljasaagi võitmise algus. Järgnevast hoolest ja harimisest põldudel ja peenardel oleneb ära kultuuride kasv, tera, juurvilja täievärtuslikkus. Seepärast tuleb juba külvi ajal hoolt kanda selle eest, kuidas organiseerida edaspidiseid töid — kuni koristuseni, kuni vilja riigile andmiseni ja kolhooside ning kolhoosnikkude salvede täitmiseni.

Organiseeritud, täpne, plaanikindel töö, iga inimese ja masina õige paigutamine ning täielik ärakasutamine — see ongi „kunst“, mida peavad lõpuni valdama kolhooside esimehed, brigadiirid, masinate juhid, külvajad ja kündjad. Ja nad valdavad selle. Seda näitas ettevalmistus külvile, seda näitab külvi järjekindel edenemine enamikus kolhoosides. Kus juhtusid ja juhtuvad veel lõhed, takistused, saamatus külvitöödel, seal tuleb põhjuseid otsida ainult töö organiseerimise oskamatuses.

Saada kõrge viljasaak, võidelda stalinliku 7—8 miljardi puuda viljasaagi eest — see on peaülesanne, mida enda ette seab iga kolhoos, kolhoosnik. See ülesanne on keskpunktiks sotsialistliku võistluse lepingutes kolhoosnikkude, brigaadide, kolhooside, tervete raioonide vahel. Saada hektaarilt keskmiselt: 15 tsentnerit rukist, 14 tsentnerit talinisu, 4 tsentnerit linakiudu, 15 tsentnerit kaera, 14 tsentnerit otre jne — selle eest võitlevad Leningradi oblasti raioonide paljud kolhoosid.

Kolhooside stahanovlased purustavad põllutööde vanad normid ja näitajad ning püstivad uued — stahanovlikud. Kahe-

kolmekordne normide ületamine sõnnikuveol, vilja sorteerimisel, künnil jne, töö hea omadus on põllumajanduse stahanovlastel esimeseks ülesandeks. Külvi ettevalmistuse stahanovlikul kümnepäevikul Leningradi oblastis likvideerisid paljud kolhoosid enda mahajäämise ja asusid külvitöodes esirinda. Tähelepanuväärt on, näiteks, „Vosroshdenie“ kolhoosi eeskuju Volossovo raionis, kus kolhoosi esimeheks valiti tähtis ja tuntud naiskolhoosnik Fedotova. See kolhoos jäi külvi ettevalmistuses maha. Kui aga kolhoosi juhtimine Fedotova kätte anti, siis paranes asi varsti. Kolhoosnikud imestasid isegi, et nüüd ühe kümnepäeviku kestel tehti enam tööd, kui varem mitme kuu vältel.

Millest niisugused asjad räägivad? Aga sellest, et kolhoosides on veel määratu hulk igasuguseid võimalusi töö hoogsustamiseks ja paremustamiseks võitluses kõrgete viljasaakide eest, et neid võimalusi on vaja täielikult ära kasutada.

Stahanovlik töö kolhoosides, stahanovlaste saavutused kriipsutavad alla seda, et tõsiselt ja sügavalt on vaja tundma õppida igat kolhoosi, selgitada välja ta reserve ja võimalusi, anda mahajäävatele mõjuvat praktilist abi. Tõsta organisatsiooniline töö poliitiliste ülesannete kõrgusele — see on partei nõue, mida peavad täitma kõik organisatsioonid.

Käesolev kevad — see on uus aste kolhooside tõusu teel. Stahanovlik liikumine hargestub ikka enam. Kogu kolhoosiline talurahvas on asunud võitlusele seltsimees Stalini ülesande täitmise eest — saada lähemal 3—4 aastal 7—8 miljardit puuda vilja. Kolhooside tähtsate inimete — ordenikandjate, viljasaagi ja karjakasvatuse meistrite eeskuju õhutab laialisi kolhoosnikkude hulki. Leningradi oblasti kolhoosides võideldakse 4—5 tsentneri linakiu, 100 puuda teravilja, 1000 puuda kartuli eest hektaarilt.

Hästi külvata, kindlustada juba praegu kogu külvi eest hea hool kuni koristuseni, valmistada ette koristusetöödele — viia kõik põllumajanduslikud tööd stahanovlikult kuni lõpuni — see on meie kodumaa heakäekäigu, kolhoosnikkude jõuka elu pant.

J. L.

Suur õnn

Leningradi oblastis, Volossovo raioonis, Torossovo sovhoosi õues asub punaväelaste vennashaud, nende punaväelaste, keda tapsid kindral Judenitshi timukad 1919. a. See ühiskalm on kohaks, kus sovhoosi töölised revolutsioonipühadel rongikäigus ära märgivad endi sovhoosi ja kogu kodumaa võimsat kasvu, uusi võite ja valmisolekut edaspidisteks võitlusteks. See kalmuküngas räägib nooremale põlvele hävitatud verisest kurnajatevõimust, parunitest ja kindralitest, kes tule ja võllaga noort Nõukogude riiki möödunud kodusõja võitluseaastatel hävitada tahtsid. See kalmuküngas tuletab vanadele tööliste meelde hirmuaegu endises parun Vrangeli mõisas, neissamades tallides ja põldudel, mis praegu sovhoosi omad.

Palju vanu naistöölisi, endiseid Vrangeli mõisa orje, töötab praegu Torossovo sovhoosis. Sellest viletsusest ja piinast, mida neil kannatada tuli, jutustavad nad noortele.

Eriti suure huviga kuulavad noored sovhoosi töölised Pauliine Väljaotsa jutustusi parunite hirmuaegadest.

— Mul oli palju lapsi, — jutustab Pauliine. — Iga päev, päikese tõusust kuni loojani, tihti ka suvised ööd pidin jõudu pingutama ja küürutama, et lastel leiva-suutäis oleks. Rohkem hoolt nendele polnud võimalust anda.

— Ühel päeval kogusin niipalju julgust, et jäin koju. Tahtsin lapsi natukenegi harida, kes olid mustad ja rebenenud hilpudes, nagu nälja ja viletsuse lapsed sel ajal igal pool olid. Toanurk, kus tuli elada, oli viletsam kui paruni sealaut.

— Varsti oli parun mu toas ja alatu sõimuga, et ma vedelevat kodus ja tööd teha ei taha, sundis ta mind tööle minema.

— Viska laps põrandale ja kasi tööle! — kärkis parun.

— Niisugune oli siis meie elu, — lõpetab Pauliine. — Ma olen 62 aastat vana. Kuid ma tunnen, kui lõbus on nüüd tööd teha. Mu elu on igati kindlustatud. Tahaks veel kaua elada, noor olla.

Liisa Tammann, Pauliine Väljaots, Pauliine Veidemann, Leena Hiir ja mitmed teised vanad sovhoosi töölised, kes siin enda turjal paruni orjakeppi tundnud, on nüüd sovhoosi paremad lüpsjad, kuulsad töökangetesed.

Nende hulgast võrsusid karjakasvatuse stahanovlased, kelle nimed on saanud teatavaks kogu Nõukogude maal — *Lilli Tam-*

mann ja *Maria Ossipova*. Lapsena tuli neilgi orjata parunit 25 kopika eest päevas.

— Suur õnn on töötada, võistelda kõrge piimaanni eest. Nõukogudemaal hinnatakse head, eeskujulikku tööd kõrgelt, — räägib Lilli ja surub hellalt Lenini ordenit rinnal.

Lilli sõitis Moskvast eesrindlike karjakasvatajate nõupidamiselt koju tagasi ja läks kohe karjatalli. Suur oli ta meelepaha, kui teada sai, et lüpsiplaani ei täidetud. 570 liitri asemele lüpseti brigaadis 500—510 liitrit piima.

— Kui ma Moskvast olin, oli töödistsipiliin brigaadis langenud. Sama päeva õhtul kogusin ma enda lüpsibrigaadi kokku ja jutustasin neile kõik, mis Moskvast nõupidamisel oli. Ütlesin neile ka, et andsin seltsimees Stalinile töötuse — lüpssta käesoleval aastal igalt lehmalt 4000 liitrit piima. Selgitasin neile suurt tööd, mida vaja teha ja lüpsjad said minust aru. Uesti seadsime meie sisse igapäevased lehmade puhastamised ja jalutamised, õigeaegse söötmise ning jootmise.

1. mai Leningradis

„Ravenstvo“ vabriku kolonn

Tagajärjed ilmusid varsti. Endise 510 liitri asemele hakkasid brigaadi lehmad andma 670 liitrit piima päevas. 15—16 liitrit piima igalt lehmalt päevas — niisuguse ülesande seadis Lilli brigaadi ette. Ja et seda kätte saada, selleks arvestatakse Tammanni brigaadis iga lehma iseäraldustega, toidunorm on igale lehmale vastav.

Suurt kasu annab brigaadile toidu parmitamine. See on väga lihtne asi. Jõutoidud (loomakook, kliid, kaerajahu) pannakse ühte suurde tõrde ning valatakse 36—37° soe vesi peale. Siis lisatakse keskmiselt iga kilogrammi toidu kohta 1 gramm pärmi ja lastakse käärida 4—5 tundi. Seda maitsevat tainast söövad loomad suure isuga.

Korraliku ja hoolika loomade toitmise tõttu ületasime meie juba märtsis lüpsiplaani, — räägib Lilli — 17 470 liitri asemel lüpsime 18 451 liitrit piima. Kui veebruaris oli ühe liitri piima omahind 94 kop., siis märtsis alanes see 68 kopikani. Aprilis on tagajärjed veel paremad. Päevane lüpsiplaan täideti brigaadis keskmiselt 125—130 prots. võrra.

— Ma olen rõõmus oma brigaadi lüpsjate üle. Ja kuidas mitte rõõmustada, kui

näiteks Heleene Urberg 109 liitri asemel plaani järgi lüpsab 130—135 liitrit piima. Esimest korda lüpsma tulnud „Geischa“ annab Heleene hoole all juba 27 liitrit piima päevas.

Urbergiga võistleb meile juba tuttav vana tööline — stahanovlane Pauline Veidemann. Oma 12 lehmalt lüpsab ta iga päev 175—180 liitrit piima plaanis ettenähtud 142 liitri asemel.

Lüpsiplaani ületavad ka teised stahanovlased — Liisa Tammann ja Heleene Sepp. Stahanovlik töö annab neile kõrge palga. Pauline Veidemann, näiteks, teenib keskmiselt 12 rubla päevas. Aasta tagasi teenis ta aga 5—6 rubla päevas.

— Meie oleme rõõmsad ja meie ei püüa varjata endi rõõmu. 1. maiks sai kogu brigaad stahanovlikuks. Suur õnn on võidelda selle eest, et ausalt täita seltsimees Stalinile antud lubadust — saada käesoleval aastal 4000 liitrit piima igalt lehmalt, — lausub vaimustatult Torossovo sovhoosi karjakasvatuse brigaadi vanem lüpsja, Lenini ordeni kandja, meie kodumaa kuulus naisterahvas Lilli Tammann.

Hans Ossip.

Naiskolhoosniku elu on rõõmus ja õnnelik

Kingissepa raiooni „Valter Kleini“ nimelise kolhoosi karjabrigadiir lööklane ALMA SAAR

Nõukogude maal on naisterahva elu õnnelik ja ilus. Juba viis aastat töötan Valter Kleini nimelises kolhoosis. Kolm aastat töötan ma karjabrigadiirina ja vasikate talitajana. Minu brigaadi hoole all on kolhoosis üle 150 looma. Meie kolhoos on karjakasvatuse alal raioonis esimesel kohal. Mind, näiteks, on hea töö eest mitu korda premeeritud. Raiooni karjakasvatajate kongressil kingiti mulle patefon.

Loomalaudad on meil kultuuriselt sisse seatud. Lautades on elektrivalgus, veevõrk. Tänavu ehitatakse meie kolhoosis uus sealaut 50 sea jaoks, remonteeritakse hobuse-tall, noorte loomade laut. Ehitatakse uus saun. Igal aastal on ikka midagi ehitatud.

Nõukogude Liidus ei ole mingisuguseid takistusi naisterahva arenemise teel. Meie teame, et ülikoolides õpib väga suur protsent naistöölisi ja naiskolhoosnikke. Meie kolhoosist on paljud seltsilised kursustel käinud. Praegugi õpivad meie kolhoosist H. Villberg ja Alvine Voot traktortideks.

Mul on kaks last. Minu mees töötab raudteel ja lapsed õpivad raudteekoolis. Poeg Leonid lõpetab tänavu keskkooli, tütar Meeri õpib 6. klassis. Kolhoosis avati

meil kool. Kolm aastat tagasi ehitati uus, tore koolimaja.

Käime oma kolhoosi klubis. Siin töötavad mitmesugused ringid. Kaks korda nädalas on meil kinopiltide etendused. Peale selle korraldavad kolhoosi noored pidu- ja tantsuõhtuid. Igal õhtul käiakse kolhoosi klubis raadiot kuulamas, ehk korraldatakse ajalehtede ettelugemisi. Õhtuti on kolhoosi klubi alati inimesi täis. Hiljutisel raiooni kolhooside isetegevuse-ringide

olümpiaadil võitis meie kolhoosi noorte elav ajaleht preemia.

Üldse, kui vaatad elu ja olemist nüüd ja võrdled seda kõike endiste aegadega, siis tahaks hüüda: — Suur tänu seltsimees Stalinile, Nõukogude valitsusele, kes meie maal nii suurt hoolt kannavad töötavate naisterahvaste heakäekäigu eest.

Elagu kaua, kaua meie armastatud suur juht ja sõber, meie seltsimees *Stalin!*

Alma Saar.

Kuidas karastus teras

(Katkend. romaanist)

Nikolai Ostrovski romaan „Kuidas karastus teras“ on nõukogude kirjanduses üks neist raamatutest, mis lühikese ajaga on võitnud endale sajad tuhanded, isegi miljoni lugejaskonna. See romaan on sügavalt andekas teos meie rasketest, kangelaslikkudest võitlustest interventsiooniga, kodusõja rinnetel Ukrainas, see on kunstiteos, mis elavalt näitab meie komnoorsoo võitlust Oktoobrirevolutsiooni võitude kaitsmisel kodusõjas, majanduse ülesehitamisel, partei pealiini teostamisel. Niisugused teosed kasvatavad, vaimustavad, annavad uut hoogu ja jõudu edasisteks võitlusteks. Seda romaani arutatakse noorte koosolekutel, punaväelaste koosviibimistel, kolhoosides, tehastes. Ja ta on seda mitukorda väärt. Autor on kogu loomingu läbi elanud, võitlusi kaasa teinud, kannatanud, võitlusejoovastuses tormina hävitanud intervente Budjonnõi I ratsarmee legendaarsetes ridades, murdnud tüüfuse ja võidelnud majandusliku korralageduse vastu noorel Nõukogude maal pärast kodusõda, organiseerinud ja kasvatanud nõukogude noorsugu ja — mis kõige mehisem — noor autor on võitnud endale koha meie suures töös, olgugi et ta tervis on lõpulikult murtud lahingutes saadud haavade, tüüfuse ja raskete operatsioonide tagajärjel.

Nikolai Ostrovski, kommunist, võitleja, on halvatud, needitud halastamatust tõvest liikumatult paigale. Ta on kaotanud nägemise. Kuid selles — nagu näha, väljapääsematus ummikus õhutas Ostrovskis mehisust, andis talle vaimilist tuge ääretu armastus oma partei, kodumaa, ühise töö vastu. Ja kahvatu, liikumatult lamav ja pime, kuid mehine Nikolai Ostrovski võtab kätte uue sõjariista, mida ta veel tarvitada võib. Ta otsustab hakata kirjanikuks. Ta õpib grammatikat, kirjandusteooriat, ajalugu — ainult kuulmisega. Ta lõpetab kuulumisele kommunistliku ülikooli esimese kursuse ja siis hakkab ta kirjutama jutustust Kotovski ratsadiviisist. Lõpetab selle. Käsitliri läks aga posti peal kaduma. Ostrovski hakkab uuesti otsast peale. Töötab. Ja tema töö ilmub: romaan „Kuidas karastus teras“, kahes jaos, mis võidab endale kohe lugejate hulgad.

Möödunud aasta 1. oktoobril anti valitsuse otsusega Ostrovskile mehisuse ning väärika töö eest Lenini orden. Kirjanikule on loodud kõik tingimused eluks ja tööks. Lähemal ajal ilmub tema uus romaan „Tormil sünnitatud“.

Sarnaseid kangelasi kasvatab ainult Nõukogude Liit.

5. jaanuaril 1920. aastal peale mõne lühikese ägeda lahingu murdis Budjonnõi I ratsavägi poola väerinnast läbi, purustas

oma teel takistava kindral Savitski ratsaväe brigaadi ja liikus edasi Rushini suunas.

Lõhe likvideerimiseks löi poola väejuhtaus palavikulise kiirusega löök-grupi. Viis soomustatud röövik-tanki, mis alles hiljuti Pogrebítshe jaama platvormilt maha võetud olid, ruttasid lahingukohale.

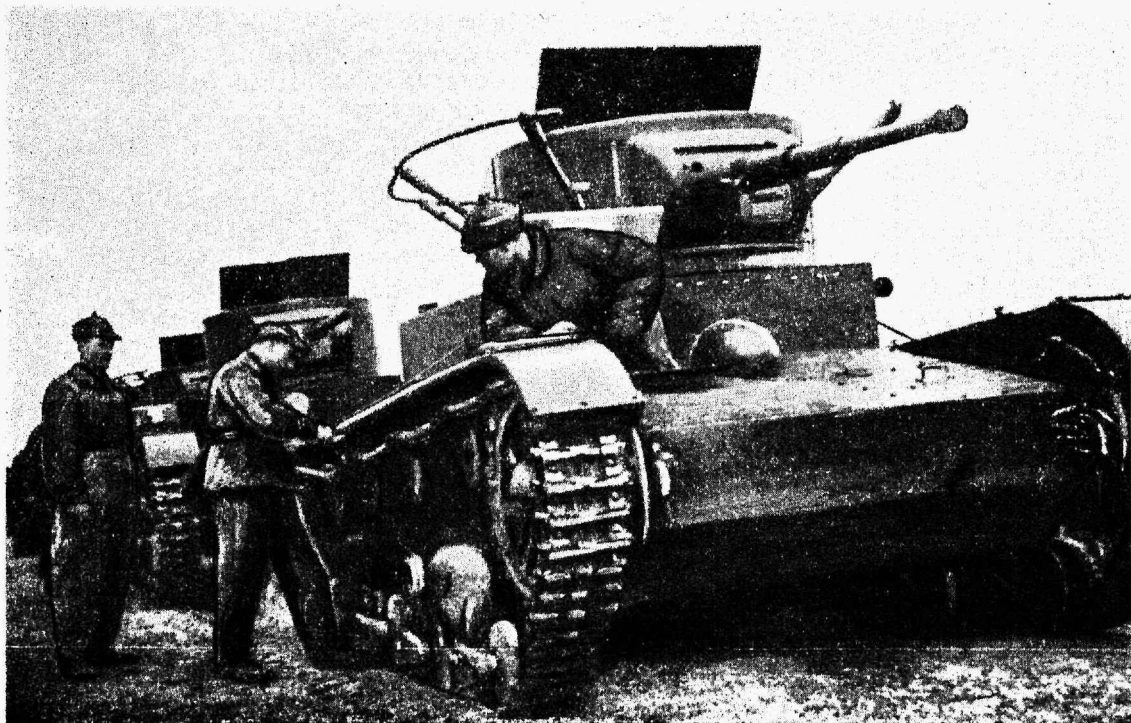
Kuid ratsavägi tungis Sarudnitsõ kõrvalt, kust lööki valmistati, poola armeede seljataha.

Esimese ratsarmee kannul tormas kindral Kornitski ratsaväe diviis. Sellele oli kästus esimesele ratsarmeele, kes poola tagala tähtsama strateegilise punkti — Kasatini peale pidi tungima, seljatagant hoopi anda. Kuid see ei kergendanud valgepoolakate olukorda. Kuigi nad järgmisel päeval väerinda löödud augu kinni toppisid ja väerind ratsaväe järel kokku tõmbus, jäi nende tagalasse võimas ratsaväelaste kollektiiv, kes, vastase tagala baase hävitades, pidi poolakate Kiievi grupi purustama. Oma edasilikumise teel ratsaväe diviisid hävitasid väheldased raudteesillad ja purustasid raudteed, et poolakaid taganemise teedest ilma jätta.

Vangidelt teateid saades, et Shitomiris asub armee staap — tegelikult asus seal isegi väerinna staap — otsustas ratsarmee komander tähtsad raudteesõlmed ja administratiiv-keskkohad — Shitomiri ja Berditshevi — oma kätte haarata. Seitsmendal juunil koidu ajal tormas neljas ratsaväe diviis juba Shitomiri peale.

Langenud Kuljabko asemel ratsutas ühes eskadronis paremal tiival Kortshagin. Ta võeti eskadroni vastu võitluskaaslaste kollektiivse palve peale, kes ei tahtnud niisugust kuulsat pillimeest ära lasta.

Tuliseid hobuseid peatamata hargestuti

Tankide kolonn 1. mai paraadi ettevalmistusel

lehvikuna Shitomiri ees, kiirgades mõõkade hõbedase läikega päikese paistel.

Maa hoigas, hobused lõõtsutasid, ratsanikud tõusid jalustele.

Maa jooksis kiirelt-kiirelt jalge all. Ja suur linn aedadega ruttas diviisile vastu. Tormati mööda esimestest aedadest, tungiti südalinna ja kohutav, jube nagu surm „dajosch!“ vapustas õhku.

Jahmunud poolakad peaaegu ei avaldanud vastupanu. Kohalik garnison löödi puruks.

Hobuse kaela vastu kummardudes, lendas Kortshagin. Kõrval, mustal peenejalgsel ruunal — Toptalo.

Vahva budjonnilane löi armutu hoobiga Paavli silme all maha leegionääri, kes ei jõudnud püssi õla juurde tõsta.

Rautatud kabjad tagusid kui puredes tänavakive. Ja ristteel äkki — kuulipilduja, otse keset teed, ja selle kohal kummargile kolm sinises mundris ja nelinurkses mütsis poolakat. Neljas, ussina lookleva kuldse paelaga krael, tõstis kihutajaid nähes käe mauseriga üles.

Toptalo ega Paavel ei suutnud hobuseid pidada ja tormasid otse surma suhu — kuulipilduja peale. Ohvitser lasi Kortshagini peale... Mööda... Varblasena siikus kuul põse juures ja hobuse rinnaga

kõrvale paisatult kukkus leitnant, pead kivi västu lüües, selili.

Samal sekundil hakkas kuulipilduja palavlikuliselt rutates metsikult lõugama. Ja ühes oma mustaga langes Toptalo, kümnest erilasest nõelatusena.

Ehmunult norsates ajas Paavli hobune end püsti ja viis ratsaniku järsult üle langenute otse inimeste peale kuulipilduja juures ja tõmmates sätendava kaare, tungis mõök mütsi sinisesse nelinurka.

Uuesti välkus õhus mõök, valmis langema teise pea peale. Kuid tuline ruun kargas kõrvale.

Nagu metsik mäejõgi valgus ristteele eskadron ja kümmed mõõgad välkusid õhus.

* * *

Pikad kitsad türnikoridorid kajasid hüüetest.

Kongis, mis võimatuseni täis tuubitud piinatud, vaevatud nägudega inimestest, valitses ärevus. Linnas on lahing — kas võib uskuda, et see on vababus, et need on teadmata kust sissetunginud omad?

Paugud kajavad juba hoovil. Koridoris jooksevad inimesed. Ja äkki kõlab nii lähedane, edasiandmatult lähedane: „Seltsimees, tule välja!“

Paavel jooksis väikese aknakesega kinise ukse juurde, millele olid kiindunud kümned silmad. Lõi ägedalt püssipäruga luku pihta. Veel ja veel.

— Oota, ma virutan granaadiga, — peatas Mironov Paavlit ja tõmbas taskust granaadi.

Rühmaülem Tsõgartshenko kiskus granaadi ta käest ära.

— Pea, hull, oled sa arust ära? Praegu tuuakse võtmed. Kus ei saa sisse murda, avame võtmetega.

Koridori mööda toodi juba vahtisid, tõugates neid nagaanidega. Koridor täitus pöörasest rõõmust haaratud närustes riietes, pesemata inimestega.

Laia ust pärani lüües jooksis Paavel kambrisse.

— Seltsimehed, te olete vabad. Meie oleme budjonnilased, meie diviisi vallutas linna.

Keegi naine, pišaraist niiskete silmadega, jooksis Paavli juurde ja, teda kui omast kallistades, hakkas nuuksuma.

Kallim kõigist võidumärkidest, kallim võidust oli diviisi meestele valgepoolakate poolt kivist karpidesse topitud ja mahalaskmist või võllast ootavate viietuhande seitsmekümne ühe enamlase ja kahetuhande punaväe poliitoolise vabastamine. Seitsmetuhandle revolutsioonäärile asendus pime öö järsku palava juunipäeva heleda päikesega.

Üks vangistatuist, kollase, sidrunikoore värvi näoga, tormas rõõmsalt Paavli juurde. See oli Samuel Lecher, Schepetovka trüki-koja laduja.

Paavel kuulas Samueli jutustust. Ta nägu kattus halli kirmega. Samuel jutustas verisest kurbmängust kodulinnas ja ta sõnad langesid südamele kui sula metalli tilgad.

— Meid kõiki vangistati korraga öösel, välja andis alatu provokaator. Kõik me sattusime sõjaväe sandarmite küünte vahele. Pekseti meid, Paavel, kohutavalt. Ma vaevlesin teistest vähem: kohe esimeste löökide järele langesin hingetult põrandale, kuid teised olid tugevamad. Varjata polnud meil midagi. Sandarmid teadsid kõik meist paremini. Teati igat meie sammu.

Kuis siis mitte teada, kui meie hulgas istus äraandja! Ma ei suuda jutustada neist päevadest. Sa tead paljuid, Paavel: Valja Brusshaki, Roosa Gritsmani kreisilinnast, päris plikake alles, seitsmeteistkümne aastane, hea tüdruk, silmad olid tal niisugused usaldavad. Siis Sascha Bunschaffi, tead, ka meie laduja, niisugune lõbus poiss, ta joonistas alati peremehest karrikatuure. Nii siis, tema, siis kaks güm-

nasisti Novoselski ja Tushits. Noh, sa tead neid. Aga teised olid kõik maakonna linnast ja alevist. Kokku arreteeriti kakskümmend üheksa inimest, nende hulgas kuus naist. Kõiki neid piinati elajalikult. Valja ja Roosa vägistati kohe esimesel päeval. Hirvitasid lurjused, kuigas keegi oskas. Poolturnult lohistati neid kambrisse. Peale selle hakkas Roosa segast juttu rääkima, mõne päeva pärast kaotas mõistuse täiesti.

Tema hullumeelsust ei usutud, peeti simuleerijaks, ja iga ülekuulamise ajal pekseti. Kui teda maha lasti, oli hirmus vaadata. Nägu oli löökidest must, silmad metsikud, hullumeelsed — vanaeit.

Valja Brusshak pidas viimase minutini hästi vastu. Nad surid kui tõsised võitlejad. Ma ei tea, kust võtsid nad selle jõu, kuid, Paavel, kas suudan ma kirjeldada nende surma? Ei suuda. Nende surm on hirmsam sõnadest... Brusshak oli segatud kõige kardetavamalt: see oli tema, kes pidas sidet raadiotelegrafistidega poola staabist, teda saadeti maakonda sideme loomiseks, tema juurest leiti läbiotsimisel kaks granaati ning browning. Granaadid andis talle seesama provokaator. Kõik oli korraldatud nii, et süüdistada teda staabi õhkulaskmise katses.

Eh, Paavel, ma ei suuda rääkida viimastest päevadest, kuid, kui sa nõuad, ma räägin. Väljakohus otsustas: Valjat ja kaht teist — poomisele, seltsimehi — mahalaskmisele.

Poola sõdurite üle, kelle hulgas meie töötasime, mõisteti kohut kaks päeva varem.

Noort kaprali, raadiotelegrafisti Snegurkot, kes enne sõda töötas Lodsis elektromontöörina, süüdistati kodumaa äraandmises ja kommunistlikus propagandas sõdurite seas ja mõisteti mahalaskmisele. Ta ei esitanud armupalvet ja ta lasti maha kakskümmend neli tundi peale otsuse tegemist.

Valjat kutsuti tema asjas tunnistajana välja. Ta rääkis meile, et Snegurko tunnistas, et ta kommunistlikku kihutustööd tegi, kuid lükkas järsult tagasi süüdistuse kodumaa äraandmises. „Minu kodumaa, — ütles ta, — on Poola nõukogude sotsialistlik vabariik. Jah, ma olen Poolamaa kommunistliku partei liige, sõduriks tehti mind vägivaldselt. Ja ma avasin silmi samaugustel sõduritel, nagu minagi, keda teie väeläinile ajasite. Teie võite mind selle eest üles puua, kuid ma pole oma kodumaad ära annud ega anna. Meie isamaad on vaid isesugused. Teie oma — paanide, kuid minu oma — töölis-talupoegade. Ja sellel minu isamaal, mis tuleb — ma olen

selles sügavalt veendunud — ei nimeta mind keegi äraandjaks.“

Peale kohtuotsust hoiti meid kõiki juba koos. Aga hukkamise eel aeti türmi. Ööjooksul tehti türmi vastu haigemaja juurde võllas. Just metsa äärde, natuke kaugemale, tee äärde, kus kuristik on, valiti mahalaskmise koht; seal kaevati ka ühine kraav meie jaoks.

Linnas kleebiti otsus üles, kõigil oli teada. Aga meie hukkamist otsustasid poolakad päeval, rahva juuresolekul, toimetada, et igaüks näeks ja kardaks. Juba hommikul hakati linnast rahvast võllase juurde kokku ajama. Mõned tulid uudishimust, kuigi oli kole, kuid tulid. Võllaste juures oli rahvast murruna. Kuhu silm vaatama ulatas, igal pool inimeste pead. Türm, tead, on palkidest aiaga piiratud. Siiasamasse türmi juurde seati võllased ja meile oli kuulda häälekõmin. Uulitsale tahapoole seati kuulipildujad, ratsa- ja jalaväesandarmid aeti kogu ringkonnast kokku. Terve pataljon piiras aedasid ja uulitsaid. Poomisele mõistetutele kaevati eriline auk siiasamas võllase juures. Lõppu ootasime meie vaikselt, harvu sõnu vahetades. Kõige üle rääkisime kokku eelmisel päeval, siis jätsime ka hüvasti. Ainult Roosa sosistas midagi arusaamatut kambri nurgas, rääkides enesega. Valja, vägivallast ja peksust äraapiinatud, ei suutnud käia ja suuremalt osalt lamas. Aga naiskommunistid alevist, lihased öed, jätsid kaelustades hüvasti ja tasakaalu kaotades hakkasid nuuksuma. Stepanov, maakonnast, noor tugev poiss nagu maadleja, arreteerimise juures haavas kahte sandarmit, nõudis püsivalt ödedelt: „Pole vaja pisaraid, seltsilised! Nutke siin, et mitte nutta seal. Pole vaja verekoeri rõõmustada. Armu meile nii kui nii ei anta, hukkuda tuleb ikkagi, suurem siis hästi. Ärgu ükski meist põlvedel roomaku. Seltsilised, pidage mees, surema peab hästi.“

Ja tuldigi meie järgi. Ees Schvarkovski, vastuluure ülem, — sadist, hullkoer. Kui ta ise ei vägistanud, siis lasi sandarme vägistada, ise aga mõnules pealt vaadates. Türmist üle tee võllase juurde tehti sandarmitest koridor. Ja seisid need „kanareikad“, nagu neid nende kollaste õlalappide pärast nimetati, paljastatud mõõkadega.

Püssipäradega aeti meid türmi hoovi peale, seati neljakaupa ritta ja viidi uulitsale. Meid seati võllase ette, et me näeksim seltsimeeste hukkamist, pärast aga tuli ka meie kord. Võllas oli kõrge, jämedatest palkidest kokku loõdud. Selle küljes jämedast punutud nõõrist kolm silmust. Võllalavale, mis toetus äralõõdavale postile,

viis redelikene. Rahvameri sumises vaevalt-kuuldavalt, lainetas. Kõikide silmad on meie poole pöördud. Tunneme ära omad.

Kaugemal, trepil, kogunesid poola mõisnikud binoklittega, nende hulgas ohvitserid. Tulid vaatama, kuidas enamlasi pooma hakatakse.

Lumi jalge all on pehme, mets lumest hall, puud nagu vatiga kaetud, lumehelbed keerlevad, langevad pikkamisi, meie tulistel nägudel sulades, võllalavagi katab lumevaip. Kõik me oleme peaaegu paljalt, kuid keegi külma ei tunne ja Stepanov ei märka isegi, et ta seisab paljates sokkides.

Võllase juures — sõjaväeprokurör ja kõrgemad ametnikud. Viimaks toodi Valja türmist ja veel kaks poomisele mõistetud seltsimeest. Kõik nad kolm võtsid käe alt kinni. Valja keskel, tal polnud jõudu minna, seltsimehed toetasid, aga ta püüab sirgelt astuda, mäletades Stepanovi sõnu: „Surema peab hästi.“ Ta õli palituta, kujutud jakikeses.

Schvarkovskile nähtavasti ei meeldinud, et käe alt kinni hoiti, lükkas minejaid. Valja ütles midagi ja selle sõna eest virutas ratsasandarm talle kõigest jõust nuudiga näkku.

Keegi naine hakkas rahva hulgas jubedalt karjuma, rabeles hullumeelses kisas, tungis teistest läbi tulejate poole, kuid ta haarati kinni ja lohistati kuhugi. Arvatavasti Valja ema. Kui nad jõudsid võllase lähedale, hakkas Valja laulma. Ma pole kunagi kuulnud niisugust häält — niisuguse kirega võib laulda ainult surmamineja. Ta alustas „Varschavjankat“, seltsimehed hakkasid kaasa laulma. Laksusid ratsanikkude nuudid; neid peksti tõmbi hullusega. Kuid nad nagu ei tunnud lõõkisid. Nad löödi jalust maha ja lohistati võllase juurde kui kotte. Kiiruga loeti kohtuotsus ja hakati neid silmustesse top-pima. Siis hakkasime meie laulma:

„Nüüd üles, keda needus rõhub...“

Meie juurde tormati igast küljest, ma nägin vaid, kuis sõdur löi püssipäraga posti lava alt ja kõik kolm tõmblesid silmustes...

Meile, kümnele, loeti juba päris seina ääres kohtuotsus ette, kus surmanuhtlus asendati kindrali armust kahekümne aasta sunnitööga. Ülejäänud, seitseteist, lasti maha.

Samuel rebis särgikaelust, nagu oleks see teda lämmatanud.

— Kolm päeva ei võetud pooduid maha. Öösel ja päeval seisid võlla juures vahid. Siis toodi meile türmi uusi arreteeritud.

Nad jutustasid: „Neljandal päeval kukkus maha seltsimees Toboldin, kõige raskem, ja siis võeti maha ka teised ja aeti sinnasamasse auku.“

Kuid võllas seisis kogu aeg. Ja kui meid siia toodi, siis me nägime seda. Nii see seisabki silmustega, oodates uusi ohvreid.

Samuel vaikis, suunates liikumata pilgu kuhugi kaugele. Paavel ei märganudki, et jutustus oli lõppenud.

Ta silme ette kerkisid selgelt kolm inimeha, mis hääletult kõikusid, hirmsate külje peale vajunud peadega.

Nikolai Ostrovski.

Haritina Moljakova saladus

Meie istume Kalininski ajalehe „Proletarskaja Pravda“ väljasõidu-toimetuse vagnis ja vestleme Haritina Moljakovaga. Mõne päeva vältel see väike, tagasihoidlik naisterahvas, halli karvase rätikuga tagasihoidlikult elava pruunisilmalise näo ümber, jõudis tema poolt antud lubaduse tõttu kogu oblastis kuulsaks saada. Tema kohta küsitakse:

— Moljakova Haritina? Seesamane, kes lubas koguda ühelt hektaarilt lina...

Kuivõrd see arv on veel ennekuulmata kõrge, ja mitte üksnes sünnitule kohtadele, siis Moljakova hoiab seda veel „saladuses“ ja tahab „alguses täita, aga juba siis rääkida sellest kogu Liidus“. Praegu ta on tegevuses kevadisele külvile ettevalmistamisesega.

— Meie mõtlesime kõik läbi, — jutustab ta oma pehme, veniva häälega, — pidasime agronomiga kõige üle nõu, — see on seltsimees Bulatov, Krasnoholmski MTJ-st, seesama, kes hiljuti Lenini ordeni sai. Kogu keemilise väetise oleme meie omale juba kindlustanud ja peale selle kogusime ise 3 tsentnerit tuhka. Põllupinna valisime ka välja, nagu teadus õpetab: mulla viisime MTJ juures asuvasse laboratooriumisse, nii et ta ei ole meil enam mingisugune juhuslik, vaid teaduse poolt järeleproovitud muld. Seemned kontrollime ka hästi järgi, et saaks külitud ilma prahi ja prügitä.

— Aga kuidas varem oli? — küsitakse talt.

— Noh, olgugi, et varem ka püüti, kuid siiski rohkem korraldi seda, mis juba igivanast ajast sisse kasvanud. Aga praegu inimestel süda hüppab, igäüks tahaks kõrgemale tõusta. Nüüd on nii vana, kui ka noor tööst huvitatud, muudkui anna aga kätte. Vaat' mul on tütrede-kooliõpilased (9 ja 11 aastat), räägivad: „Mamma, need tsentnerid, mis sina lubasid, saame meie tingimata kätte! Meie lähme kogu perega

umbrohtu kitskuma, meile ei julge ükski umbrohi nina määdada.“

Vaat' kust tuleb Haritina Moljakova usk, et stahanovlik liikumine on sügav rahvaliidumine. Ta sünnib ja kasvab välja rahvahulkade eneste seast miisuguse jõuga, vahenditult ja värskusega, nagu südamliku ja julge laulu sõnad, mis lendab läbi tuhanded linnad, külad ja alevid. Väga iseloomustav on juhtumine Njuura Vorobjovaga, keda Kalinini hüütakse stahanovliku liikumise „algatajaks“ linaropsijate seas. Kuni viimase ajani ei teadnud Njuura söekaevaja Stahanovi suurepäralistest tegudest midagi ja isegi ei kuulnud temast midagi: ta oli, nagu veel paljud linaropsijad, kirjaoskamata ja oma kolhoosist ta kusagile kaugemale välja ei sõitnud. Kuid ta nägi, kuidas tema kolhoosi elu kõvenes ja jõukaks muutus ja mida kaugemale, seda enam mäis talle, et „nüüd tuleb rohkem püüda!“ Võistlus õhutas teda ikka enam. „Püüdke, tüdrukud!“ kordas ta oma lihtsat mõjutust; ja kuidas ka tema peale mõned laisad ja mõistmatud sõbrannad ei porisenud, ta oli oma õigus vääramatult kindel ja päevast päeva ületas oma ja ka võõrad normid: 10 ropsitud kilogrammist linast päevas läks ta 1935. aasta sügiseks 32 kilogrammini päevas — niipalju pole veel keegi kunagi annud.

— Siin ülendasid mind kohe nõukogude võim ja partei, — eneselegi märkamata kergusega kordab punakate juustega heledasilmaline tütarlaps uut poeetilist sõna, mis tema leksikoni ilmunud, — ülendasid nii, et ma oma elu kohe äragi ei tunnud. Saadeti mind kurorti, Gursufi. missugune tore koht! Ma suplesin meres ja käisin vabalt neis kohtades, kus varem, nagu jutustati, ainult tsarinna jalutas. Siis saadeti mind Moskvasse stahanovlaste nõupidamisele. Seal ma nägin meie juhte — Stalinit, Kalininit... ja veel nägin, missuguseks ma olin ise muutunud. Siis ma astusin komnoorsooühingusse, asu-

sin oma kirjaoskamatusel väljajuurimisele — ma ei või pimedas käia, mulle näidati austust üles ja nii palju inimesi said minust meie pool teada . . .

Haritina Moljakova andis ajalehele „Proletarskaja Pravda“ lubaduse kuu aja pärast oma asjadest iseseisvalt kirja kirjutada.

Ja vaat siin on veel üks Haritina Moljakova ja teiste kindluse „saladus“ ja praeguse ning tulevase edu pant — inimene on tõstetud ühiskondliku arvamise ja oma enese silmis ja tunneb end jõumehena, talendina, elu edasilükkajana!

Kuid Njuura Vorobjova on täis rahutust, kõigele temale ülesnäidatud austustele vaalimata, — tema 32 kg on juba ületatud: Budarina kolhoosist „Artell Truda“ tegi päevas 76 kg, Ragosina — 110 kg 400 g, aga Saharova (keda ka premeeriti Krimmi reisuga) tegi päevas juba 111 kg!

Ja vaat siin on kolmas „saladus“: iga stahanovlane saab hästi aru, et tehnika võitmine jätkub, soov oma kodumaad-hüglast kõvendada ja ehitada on võimsa jõuga vallutanud miljonid inimesed, noored ja vanad riigi peremehed. Inimpõlvede vahel just nagu kaoks vahe: viiekümnendaastastel inimestel säravad silmad sama eredalt, nagu kuuekümnendaastastelgi. Seepärast, seltsimees, ära muuda oma kuulsust hallitanud kuivikukš, ära maha jää, püüa uutele saavutustele ja võitudele.

Jutustatakse, kuidas kord võistlevate linaropsijate mehed, rehealuse ukstel seistes, suures ärevuses igalt poolt karjusid: „Eidekesed armsad, ärge sisse vedage!“ Kuid töötamine stahanovlikult pole mitte üksnes kaasakiskuvalt nakkav. Igale ausale ja vähegi arusaajale inimesele näitab ta kõige lihtsamate, kuid helgemate näidete abil

tema koha ja kohustused, kuigi ta kuuluks ainult nende hulka, keda ümbritsevaks keskuseks nimetatakse. Jutustatakse kolhoosi esimeestest, kes hakkasid viimasel ajal väga ausameelselt tegelema, näiteks, niisuguste asjadega, nagu stahanovlaste-linakasvatajate tootluse organiseerimine: hommikueine, lõuna- ja õhtusöök veetakse otse löökohale, et, ütleme, lüüvanem Moljakova ja teised maisstahanovlased ei kulutaks käimise peale jõudu ja kallist aega.

Kui ka see, neljas „saladus“ on elu poolt vallutatud, siis võib Haritina Moljakova kindlasti öelda, et peamised tingimused tema lubaduse täitmiseks on olemas. Ja siis hakkab riik rääkima niisugustest, kui tema, nagu räägitakse sõbrannadest Vinogradovatest ja Marie Demtshenkost. Ei ole kaugel see aeg, mil meie nõukogude lina näitab end kogu jõus ja ilus. Senini ta seisab tagasihoidlikult justkui kõrval niisugustest kuulsustest, nagu kivisüsi, malm, teravili, suhkur, tekstiil. Kuid paljudele on kasulik teada, et Kalinini oblast üksi külib lina rohkem, kui Prantsusmaa, Saksamaa, Läti ja Belgia ühtekokku. Nõukogude lina veetakse laialdaselt välismaale, kuid nina ta püsti ei aja. Linakasvatajad-entusiastid magavad ja näevad: ületada Belgia lina. Meil on hea sort nr. 50, õrn-kullane, siidine, paenduv, nagu heledajuukselise kaunitari õrnad juuksed, kuid ta võib veelgi paremaks saada. Haritina Moljakova, nagu ka kõik teised stahanovlased, teab seda palavat linakasvataja umistust ja loeb oma lubaduse arvu täiekaaluliseks ainult omaduslike numbrite tõstmise tingimusel.

Anna Karavajeva,

Kalinin

Kahjulikud umbrohud viljasaagi teenistuses

Kes ei tunneks orasrohtu või orasheina, seda visa ja väga kahjulikku umbrohtu meie viljapõldudel? Aga nõukogude põllumajanduse teadusemehed rakendavad selle viljasaagi vihasema vaenlase viljasaagi suurendamise teenistusse.

Noor nõukogude õpetlane, Siberi teaduslis-uurimistöö instituudi sordiseemnete osakonna juhataja Omski — seltsimees Tsitsin teostas edukalt kahjuliku orasheina risttolmutamise nisuga, s. t. kasvas niisu ja orasheina järglase taime.

Tsitsin pööras orasheinale sellepärast tähelepanu, et selle taime iseäralduseks on määratusuur signemisvõime. Orashein

kasvab ja sigineb nii seemnetest kui ka juurikatest, mida iga kolhoosnik teab. Agroteadus keelabki sellepärast orasheinast rikutud põldude harimist diskatradega või lõikavate „taldrikutega“, sest et need masinad lõikavad orasheina juured väikesteks tükikesteks, kuna iga väiksempi juurikajupp uueks taimeks kasvab ja seega põldu orasheinast veel enam ummistab.

Tsitsin pööras orasheinale tähelepanu veel sellepärast, et see umbrohi ei karda mingisuguseid tõbesid, mis nisule kui orasheina lähedasele sugulasele omased. Nisu kannatab tungelpea, viljarooste ja teiste tõbede all, aga orashein neid ei karda.

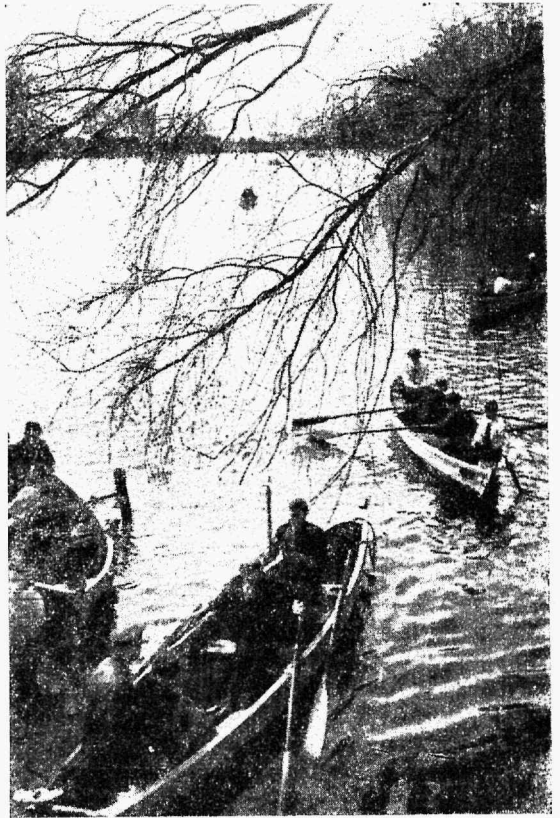
Orasheinal on veel teisigi häid omadusi. Nii kannatab ta väga kestva pöuda, ammutades oma võimsa juurtevõrguga niisugust sügavamatest maakihtidest, ja kasvab hästi n. n. soolamaadel, kus ei sigine suurem hulk meie põllumajanduslikke kultuure, sellepärast jäävad suured hulgad soolakaid maid, eriti lõunapoolsetes raioonides, kasutamata. Orashein on vastupidav ka külmadele. Ta kannatab niisugust külmetust välja kahjutalt, mille juures isegi taliviljad hukuvad.

Orashein on mitmeaastane taim, s. o. ta kasvab uuesti külvamata mitu aastat järgimööda. Tähendab, kui orasheina kord külvata, siis annab ta saaki mitu aastat külvamata, ei nõua põllu harimist ega umbrohtude hävitamist, sest orashein ise oma jõudsa kasvuga matab teised umbrohud.

Võrrelnud kõiki orasheina ja nisu omadusi, Tsitsin otsustas neist risttolmutamise teel järglast saada, et anda nisule üle kõik orasheina kasulikud omadused. See õnnestus. Nisu, mis orasheina tolmuga tolmutati, andis seemned. Need seemned külvati maha ja neist kasvas hoopis uus taim. Saadud taimede seast sm. Tsitsin eraldas juba välja mitu uut suvinisu sorti. Katsed näitasid, et mõned neist sortidest annavad poolteist- ja kahekordse viljasaagi, võrreldes endiste sortidega, ning vili on omaduselt väga hea.

Hiljuti oli ajalehtedes sõnum, et Tsitsini laboratooriumis, Omskis, küpsetati esimene leib nisu ja orasheina järglaste jahust. Tagajärjed olid täiesti rahuldavad. Selle uue nisusordi terad annavad kõrge jahuprotsendi. 170 grammist teradest saadi 102 grammi jahu. Leiva ülekaal jahu kaalust pärast küpsetamist, n. n. „jagu“, on suurem kui harilikudel jahusortidel. Leib on hästi kohe, pehme ning maitsev. Mõned teadusetegeused arvasid varem, et nisu ja orasheina järglastest saadud leiva omadused on halvemad kui harilikul leival, arvati, et seesugusel leival on rohu maik juures, mis tulevat orasheinast. Need kahtlused on nüüd selle katsega täiesti kõrvaldatud. Uue nisusordi leival pole põrmugi rohu maiku.

On saadud ka juba mitmeaastased nisusordid. Need sordid elavad väga hästi ületalve, kuid nende kallal peab veel töötama. Tsitsini üleskasvatatud mitmeaastased nisusordid annavad määratusuure, kümnekordse viljasaagi, kuid tera on veel kõhetu ja väike: 1000 tera kaaluvad 14 kuni 22 grammi, kuna hariliku nisu samapalju teri kaaluvad 35—40 grammi. Viimase paari

Paadisõit Kirovi inimese kultuuri- ja puhkepargis Leningradis

aasta vältel sai sm. Tsitsin oma mitmeaastaste nisusortide 1000 tera kaalu juba 30—35 grammini tõsta. Nende sortide arendamise alal töötabki ta praegu.

Tsitsin seab endale ülesandeks lähema kolme aasta vältel luua talinisu uued sordid, mis saadud nisu ja orasheina risttolmutamisest.

Kui nisu ja orasheina risttolmutamine õnnestus ja kui risttolmutamisest saadud seemned taimedeks kasvasid, siis osutus, et mõned neist taimedest olid väga suurte lehtedega. See ergutas sm. Tsitsinit mõttele valida välja niisugused järglased, mis kõige rohkem rohelist massi kasvatavad, et sel teel luua uus, mitmeaastane loomatu taim.

Sm. Tsitsini saavutustel on määratusuur tähtsus veel sellepärast, et nad tõukavad mõttele ja tegevusele kasutada ära teisi taimi, mida viljapõldudele kahjulikkudeks loetakse ja mida võimata täiesti hävitada, — saada ka neist risttolmutamise teel kasulikke põllumajanduslikke kultuure. Pole põhjust kahelda, et meie põllumajanduse

teadlased, agronomid ja kolhoosnikud — katsetajad pööravad niisugustele taimedele rohkem tähelepanu ning laiendavad Tsitsini katseid.

Tehke julgemalt katseid, meie toetame teid, — ütles seltsimees *Stalin* Tsitsinile.

Tsitsin, Eifeld, Meister, Lössenko — need on nõukogude põllumajandusliku teaduse noored teadusemehed ja edasiviijad. Valitus andis neile kõrgema autasu — Lenini ordeni.

J. Lemm.

Kuidas noorloomi alal hoida

Kogu noorkari alal hoida, teda õieti kasvatada on kõigi mees- ja naiskolhoosnikude peamine ülesanne, esimeses järjekorras lüpsjate ja vasikahooldajate ülesanne, kellele on usaldatud noorloomade eest hoolitsemine.

Sellest, kuidas nemad töötavad ja hoolitsevad noorkarja eest, ei olene mitte üksi kolhoosilise karjapidamise kasv, vaid ka tema produktiivsus.

Selle kõige paremaks tõenduseks võib olla vasikahooldajate-stahanovlaste töö. Nii kasvatas Maria Ivanovna Karmanova, kolhoosi „Trudovik“ vasikahooldaja, Jemetski raioonist, Põhja piirkonnast, oma töötaja kestel, vaatamata rasketele tingimustele (sisseseatud vasikamaja puudumine), 150 vasikat, kusjuures mitte ühtegi enneaegse poegimise juhtumit polnud.

23 tema kasvatatud vasikat on juba lehmad ja pealegi kõrge piimaanniga lehmad.

Tema üleskasvatatud lehm „Agronomka“ andis esimese lektatsiooni ajal (poegimisest kuni kinnijäämiseni) 20 tsentnerit piima; lehm „Angora“ andis esimese lektatsiooni ajal 17 tsentnerit piima.

Karmanova juures hoitakse vasikad eeskujulikus puhtuses ja nad on hästi toidetud. Vasika „Veera“ keskmine päevane juurdekasv 6 kuu jooksul oli 800 grammi, „Verba“ — 850 grammi.

Karmanova pole ainus.

Meil on juba sadasid ja tuhandeid vasikahooldajaid, kes on õppinud noorloomi alal hoidma ja kasvatama.

Veel kaks aastat tagasi ulatas noorloomade lõppemine kolhooside fermides pea ühe viendikuni kogu juurdekasvust. See oli tõeliseks karjakasvatuse hädaks. Kuid juba 1935. aastal on hukkimine vähenenud ja noorloomade üleskasvatamise tehnika on paranenud.

Suur on ülesanne, mis esile toodud sm. Stalini poolt eesrindlike mees- ja naiskombaineri nõupidamisel — rahuldada elanikkonna kasvavat tarvidust karjapidamise saadustega. See ülesanne nõuab

noorloomade täielikku alalhoidmist ja suurt juurdekasvu.

See sõltub ainult vasikahooldajatest endist, nende oskusest vasikate eest hoolitseda, vasikate üleskasvatamise tehnika omastamisest. Ükski vasikahooldaja ei tohi piirduda ainult olemasolevate teadmistega. Püsivalt ja kindlalt peavad vasikahooldajad oma teadmisi suurendama ja süvendama.

Paremaks eeskujuks teistele vasikahooldajatele võib sel alal olla Maria Ivanovna Karmanova (Jemetski raioonist, Põhja piirkonnast). Ta on hästi omanud vasikakasvatamise tehnika, zootehniinimumi andis ta 1935. a. „hea“ peale ära. Stahanovlikust liikumisest osa võttes ja kohustudes 1936. aastal 50 vasikat üles kasvatada, saades 800 grammi ööpäeva juurdekasvu, ta hakkas uuesti õppima. Maria Ivanovna loodab 1936. aasta kevadel sotsialistliku karjakasvatuse meistri eksami ära anda.

* * *

Kõige vastutavamaks silmapilguks vasikate kasvatamises on nende elu esimesed kümme päeva. Sel ajajärgul hakkub kõige rohkem vasikaid.

Vastsündinud vasikad langevad kõige rohkem igasugustele haigustele ohvriks. Külmetuvad kergesti ja hakkuvad ning sellepärast nad nõuavadki eriti tähelepanelikku hoolitsust, zootehniliste määruste sisseadmist ja täitmist nende söötmise juures. Värske piim on vastsündinud vasikale parim ja mitte millegiga asendatav toit. Ta soodustab seedimist, puhastab sisikonna roojusest ja hoiab vasikat haigestumise eest.

Värske piim erineb rõõsast piimast valgu (munavalge) hulga ja omaduse poolest. Peale selle on selles tuntavalt rohkem mineraalsoolaid, mis eriti tarvilikud kasvava organismi arenemiseks.

Värsket piima joodetakse vasikale kohe peale lüpsmist, soojalt, 36—38 kraadi Celsiuse järgi. Seda antakse vasikatele

4—5 korda ööpäeva jooksul ühtlaste vaheaegade järgi. Öösiine vaheaeg ei tohi olla üle 7—8 tunni. Värske piima üldine hulk, mis keskmisele vasikale esimese päeva jooksul antakse, peab ulatama kuni 3—4 liitriini. Sellejuures tuleb hoolega valvata, kuidas vasikad seda või teist piima hulka välja kannatavad. Sellest olenevalt tuleb piima hulka vähendada, või suurendada, või muutuseti jätta.

Kui vastsündinud vasikatele tuleb anda varasemalt poeginud lehmade piima, peab niisugusele piimale $\frac{1}{3}$ keedetud vett juurde lisama, mis on kuni 36—38 kraadini Celsiuse järgi jahutatud. Nakkuse kahtluse korral võib ka piima pasteriseerida, s. o. kuumendada seda kuni 80 kraadini Celsiuse järgi ja hoida sarnase temperatuuri juures viis minutit.

Juhtumil, kui kaheldakse piima kõlblikkuses ja kardetakse selle nakkavust, tuleb niisugune piim asendada täiesti tervete lehmade piimaga.

Vasikate jootmise juures ei tohi neid lasta kõike antud piimaportsu ühe söömuga ära juua, parem on jootmist 3—4 korda katkestada, andes vasikale kas või minutilised vaheajad.

Kui vasikas millegipärast ei joo meeldi, siis ei tohi teda selleks sundida, vaid peab isupuuduse põhjused välja selgitama.

Vasikate tervislist seisukorda tuleb tähepanelikult jälgida. Vähemagi kahtluse puhul vasikate haigestumises peab tema ihusoojuse kohe kindlaks tegema. Kui see on täpselt 40 kraadi või rohkem, tuleb vasikas kohe haigete vasikate ruumi viia (isolaator — eraldusruum). Eraldusruumis peavad vasikate eest hoolitsemiseks erilised töölised välja eraldatud olema.

Nakkuse edasikandmise ärahoidmise eesmärgil ei tohi, peale vahenditu vasikate eest hoolitseva personaali, vasikate majasse ilma fermi juhataja erilise korralduseta kedagi lasta.

Esimesed 10—15 päeva peale sündimist hoitakse vasikad erilises vasikamajas, nii-

nimetatud profilaktoorias (sõnast profilaktika — ärahoidmine).

Eriti hoolega peab vasikamajas puhutuse järgi valvama. Kaks korda päevas tuleb vasikate söömi puhastada ja mustaks saanud aluspõhk vahetada. Iga päev tuleb vasikaid harjadega puhastada. Enne vasikate jootmist ja enne lehmälüpsmist tuleb käed puhtaks pesta. Peale jootmist tuleb vasika nina puhta lapiga või eriti selle jaoks määratud rätikuga puhtaks pühkida, kusjuures igale vasikale olgu määratud eraldi rätik.

Nõu, millest vasikat joodetakse, peab laitmatult puhas olema. Peale igakordsel tarvitamisel peab nõu enne külma veega üle loputama ja siis tulise veega lehelise või sooda (2—3-protsendiline lahu) lisandusega hoolega puhtaks pesema ja ära kuivatama.

Hoolega peab valvama vasikamaja temperatuuri järgi, tuuletõmbustest hoiduda. Peab kindlasti meeles pidama, et järsud temperatuuri kõikumised ja tuuletõmbus vasikate peale hävitavalt mõjuvad.

Nii siis, vastsündinud vasikate kasvata-
mise juures tuleb valjult järgmisi peamää-
rusi täita :

1. Vasikaid joota sooja (temperatuur 36—38 kraadi Celsiuse järgi) tema ema vastlõpsetud värske piimaga mitte vähem kui 4—5 korda ööpäeva kestel ja sellejuures kindlaksmääratud tundidel.

2. Hoolega valvata nõude puhutuse järgi, millest joodetakse vasikaid, vasikate eneste puhutuse ja ruumi puhutuse järgi, milles vasikaid hoitakse.

3. Hoiduda tuuletõmbustest ja järskudest temperatuuri kõikumistest vasikamajas.

4. Valvata vasikate söögiisu ja tervise järgi, haigestumise kahtluse korral haigestunud vasikad viibimata isolaatorisse üle viia, vasikamajas aga desinfektsioon teha.

5. Ilma fermi juhataja erilise loata vasikamajasse mitte kedagi lasta.

N. D. Volodina.

Kuidas kaunistada eluruumi

Meie elu läheb iga päevaga paremaks. Meie muutume jõukateks, püüame kultuuri poole, tahame elada ilusas ja mugavas elutoas. Kuid ei oska seda alati luua.

Meie eluruum peab olema täis õhku ja valgust. Rasked ja tumedad aknaeesriided pole ilusad ja on tingimata kahjulikud.

Isegi kerged valged looresriided, mis katavad ülevalt paistvat valgust, pole kasulikud. Ülevallt paistev valgus on nägemisele kõige tarvilikum.

Tihedate eesriiete asemele peab nad tegema õhukesest, heledast, kergesti pestavast riidest. Eesriided kinnitatakse metal-

list kepikeste ehk nõoni külge, mis põiki üle akna on seatud (tõmmatud). Laiade kahepoolega akende tarvis ei tehta harilikult ühes tükis eesriideid, vaid jäbilõigatud kahest poolest. Nii jääb osa aknast katmatuks, teine osa aga eesriidega kaetuks.

Eesriided tehakse heledast ilusat värvi riidest. Väga kenad on oransh-eesriided: neist helgib tuppa nagu päiksevalgust. Eesriiete alumist osa võib kaunistada venepitsist vahepitsidega ehk aplikatsiooniga, see on pealeõmmeldud mitmevärvilistest riidelükikestest joonistusega.

Väga praktilised on eesriided, mis on nõõridega ülestõmmatavad. Nad rullitakse ümmarguse kepi ümber, mis eesriide alumise ääre külge kinnitatud ja asetsevad akna ülemisel äärel kitsa rullikesena, mis valgust ei varja. Kuid päeval pole need eesriided head, kuna nad terve akna vabaks jätavad. Võib teha kombinatsiooni päevastest põiki eesriidest ja ümmargusest ülestõmmatavast eesriidest. Kuid siis tuleb neid värvi järgi kooskõlastada, et kirevust poleks. Ülestõmmatavaid eesriideid on hea valmistada jämedast linasest riidest, ilustades neid vahepitside või aplikatsioonidega *.

Kõik riided, mis ripuvad eluruumi seinel või akendel, on tarvis mitte harvemini kui üks kord 2—3 päeva jooksul puhtaks raputada, aga pesta — 12—15 päeva järele. Vana harjumuse — koristada ainult suurte pühade eel — peab alatiseks kõrvale heitma. Puhtust tubades peab hoidma süsteematiliselt, päevast-päeva.

Aknaklaasid, eriti kui aknad on esimesel või teisel korral, määrduvad väga kiiresti. Talvel, kui välimised aknad on kindlasti kinni pandud, peab klaase paratamata ainult seestpoolt puhastama. Sel ajal neid tulise veega pesta on hädaohtlik — võivad praguneda, aga külma veega pesemine on kätele kahjulik. Klaase tuleb hõõruda puhta lapiga, mis niisutatud petrooleumiga ehk veega, mis muuskpiiritusega segatud, pärast tulevad nad kriiditud paberiga üle hõõruda ja klaasid hakkavad läikima paremini kui seebiga pestes.

Lilled (taimed) toas pole mitte ükski ilusad, vaid on ka kasulikud. Nad puhastavad õhku. Kuid lillede eest peab hoolitsema. Mitmesugused toalilled sordid nõuavad mitmesugust hoolitsust. Kuid on

* Sarnaseid eesriideid müüakse valmistehtult universaalmagasiinides ja mööblärides, kuid need pole raske ka ise kodus valmistada.

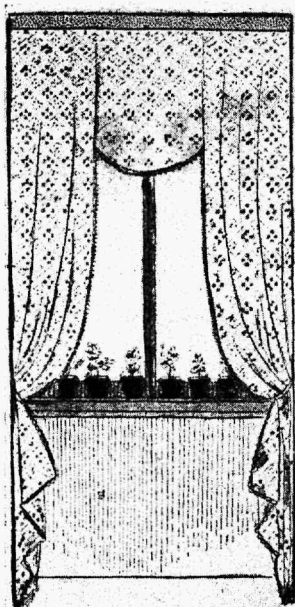
ühised juhised. Esimene neist on puhtus. Toalilled lehtedelt peab tolm kõrvaldama, mis ummistab lehe välist pinda ja takistab tal „hingamist“, see on süsihapugaasi meelamist õhust. Tihedad ja laiad lehed tulevad pehme niiske lapiga puhastada, väikeste lehtedega lilli tuleb loputada kausis toasseisnud veega. Lill asetatakse küljeli lehtedega vette ja loputatakse ettevaatlikult puhtaks. Et sellejuures potist mulda välja ei rappuks, tuleb seda käega kinni hoida, aga veel parem on papist kaas teha, millel avaus lille tüve jaoks sees on. Avause ääred tulevad painutada ülespoole, et nad tüve koort ei vigastaks. Lilli, mis kannatavad putukate, täide all, tuleb pesta iga kahe-kolme päeva järele, lisades veele juurde tubakaekstrakti. Lilli ei tohi pesta kui nad õitsevad või kui neil valmivad pungad. Sel ajal tuleb neid ainult pritsida. Toalilled lehti tuleb pesta ja puhastada talvel nelja-viie päeva tagant, suvel — kahe-kolme päeva tagant, aga alumistel kordadel, kus tolmu rohkem, — isegi ühekahe päeva tagant.

Talvel tuleb vesi lillede pesemiseks kaussi valada ja pool tundi seista lasta, et ta soojeneks. Kui aknad jäätuvad, on vaja vaadata, et lillede lehed jäätanud klaasi vastu ei puutuks, mis tihti toalilled hävimise põhjuseks on. Eriti ettevaatlik peab olema palmide, fikuste ja teiste lõunamaa taimedega. Talveks on neid parem kaugemale toa sisemusse asetada.

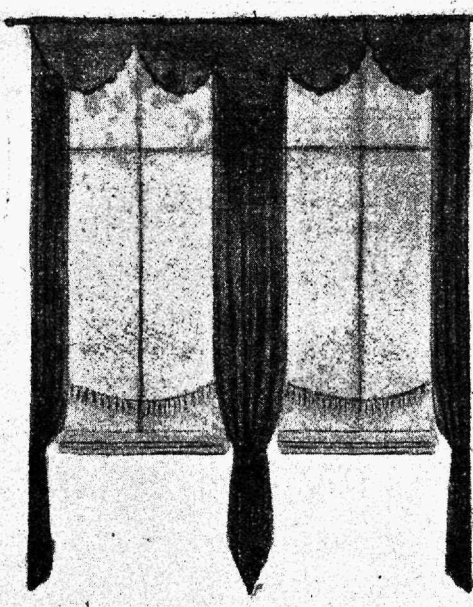
Kõik potililled peavad seisma alustel, muidu hakkab aknalaud mädanema ja toas sigib niiskus. Savist pottidele võib värvilisest roguskist tuped ümber teha.

Kui elavad lilled tuba kaunistavad ja talle mugavuse annavad, siis maitsetud ereda ja kirju värviga paberist ehk riidest lilled võivad kõige ilusama toasisustuse ära rikkuda. Kuni revolutsioonini olid paberist lilled tihti töölise ainukeseks toailustuseks. Praegu on nad ainult halb mälestus endisest vaesusest. Kui pole võimalik saada elavaid lilli, on parem panna vaasi ilus kuuse- või männioks kui paberist kirju lillekimp, kuhu kogub tolm ja mustus.

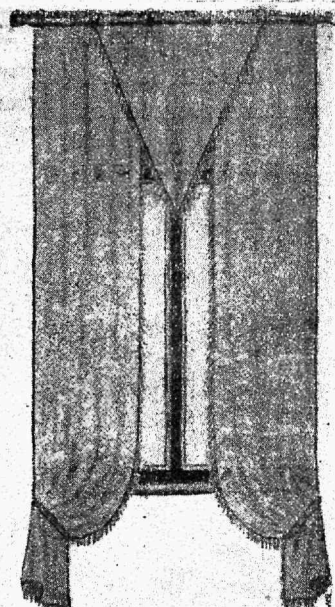
Ilu ja mugavust ruumile ei anna mitte ilustused, vaid puhtus, avarus ja heaomadusega mööbel. Pildid, ülesvõtted odavates imelutes raamidest, aga vahest ka hoopis ilma raamideta, tühjad kõlmivee pudelikesed ja kirjud karbikesed tualett-laual — kõik see kräbu-kräbu kogub enesele ainult tolmu, suvel aga mustavad seda kärbsed.

Eesriided kirjust vuaalist

Eesriided kahele kõrvuti seisvale aknale. Alumised läbipaistvad, ülemised tihedamast riidest

Õhukesed eesriided narmaning tutikaunistusega

Vastutav toimetaja: S. Allermann

Tehniline toimetaja: S. Lentschitzky

Väljaanne nr. E-27. Ladumisele antud 28/IV 1936. Trükkimiseks alla kirjutatud 16/V 1936. Paber 72×110¹/₁₆. Autoripoognaid 2. 1 trükipoog. Ühes trükip. 80 600 trükkit. Üldse 80 600 trükkitähte. Lengorlit nr. 12049. Tiraash 1700 eksempl. Töö nr. 765. „KÜLVAJA“ trükikoda, Leningrad, 31, Dsershinski uulits, nr. 49.

„НАЙСТЕЛИНЕ Я НАЙКОЛХОЗНИК“ № 4 (83)

(„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“)

Ежемесячный журнал на эстонском языке

0039

6
20
_____

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, 141, Апраксин пер. № 2
Välismaatöölise kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikul. № 2

Hind 30 kop.

